

status quo fenntartása mellett. Olyan hazafi volt, aki a nacionalizmus értelmét az elavult társadalmi rend megoltalmazásában látta. A Harmadik Birodalomra vonatkozó álláspontja úgy ingadozott, ahogy a hadiszerencse, ezért sok megfigyelő szerint „hintapolitikát” folytatott.

Kállay általános célkitűzései nem ütöttek el lényegesen elődeinek célkitűzéseitől. Meg akarta őrizni a társadalmi és gazdasági rend értékeit és jellegét, jóvá akarta tenni a trianoni igazságtalanságokat, meg akarta óvni az ország szuverenitását és függetlenségét, és fenn akarta tartani katonai erejét, hogy minél kedvezőbb legyen a háború utáni rendezés. Noha belpolitikai megfontolások is kétségkívül belejátszottak bizonyos mértékig irányvonalába, az alapvetően mégis a Harmadik Birodalom katonai fölényébe vetett hitére épült.⁵ Ideiglenes kudarcai ellenére, amelyek 1941–42 telén érték, 1942-ben Németország katonai erejének és hódításainak teljében pompázott. Kállay maga is megfogalmazta ezt, amikor 1942. június 6–8-i, a Führerrel folytatott megbeszéléseiről hazatért. A kormánypárt június 11-i ülésén Kállay hangsúlyozta, hogy Németországban szerzett benyomásai és tapasztalatai megerősítették a végső német győzelemben vetett meggyőződését.⁶ Hivatali idejének első tíz hónapjában őszintén németbarát politikát folytatott tehát, amit bizonyít kortársának, a liberális ellenzék egyik vezetőjének, Sulyok Dezsőnek a visszaemlékezése is: „Csak a voronyezsi áttörés és Paulus tábornok sztálingrádi katasztrófája után változtatta meg igazán a háborúról kialakított értékelését... Amíg németbarát politikát folytatott, addig mélyen meg volt győződve e politika helyességéről.”⁷

Második hivatali évében pusztult el a második magyar hadsereg Voronyezsnél (1943. január 12.), és győzték le a németeket Sztálingrádnál (1943. február 2.). Kállay ekkor politikát kezdett váltani olyan irányban, hogy kiügyeskedje Magyarországot a tengelyszövetségből. Noha nem volt politikailag túlságosan kifinomult, a katonai kudarok ráébresztették, hogy Magyarország hagyományos érdekei most a Harmadik Birodalomhoz fűződő kapcsolatainak meglazítását kívánják, hogy minél nagyobb játéktérre tegyen szert egy függetlenebb politika vitelében. Mégis, miközben azon volt, hogy kiszabadítsa Magyarországot – még a tengelyhatalmak egyre valószínűbb veresége előtt – a tengelyhez fűződő bonyolult kapcsolatainak szövevényéből, Horthyhoz és osztályának más politikusaihoz hasonlóan Kállayt is valósággal megbénította rettegése a Szovjetuniótól és a kommunizmustól. Ahogy telt az idő, úgy egészült ki ez a rettegés a baljós sejtéssel, hogy a németek megszállhatják az országot, és a nácizmus még diadalmaskodhat. Noha mindkettővel szemben álltak, Magyarország konzervatív uralkodó osztályai inkább a kommunizmusban látták a legfőbb rosszat, amelyhez képest a náciz-